

(กสม.แถลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 11/2564)

กสม. ชงข้อเสนอแนะถึงรัฐบาล เรื่อง ร่าง พ.ร.บ.เอ็นจิโอ ให้เน้นสนับสนุนการทำงานมากกว่าการควบคุมตรวจสอบ
-ร่วมขับเคลื่อนภารกิจด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิฯ กับมหาวิทยาลัยในภูมิภาค 12 แห่งทั่วประเทศ

วันที่ 9 ธันวาคม 2564 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายสันต์
ภัยหลีกภัย และนางสาวศยามล ไกยูรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แถลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์
ครั้งที่ 11/2564 โดยมีวาระสำคัญ ดังนี้

1. กสม. แนะนำรัฐบาลสนับสนุนการดำเนินงานของเอ็นจิโอมากกว่าเน้นควบคุมตรวจสอบ เพื่อมิให้
กระทบเสรีภาพในการรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ และความร่วมมือในการพัฒนา
ประเทศ

ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 อนุมัติหลักการของร่างกฎหมายว่าด้วย
การดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน หรือ ร่าง พ.ร.บ. เอ็นจิโอ
ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ เพื่อให้มีกฎหมายกลางในการกำกับการทำงานขององค์กร
ที่ไม่แสวงหารายได้ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง เปิดเผย โปร่งใส ซึ่งต่อมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
(กสม.) ได้พิจารณาคำร้องที่ 99/2564 ลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2564 เรื่อง เสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม
กรณีกล่าวอ้างว่าการเสนอร่างกฎหมายดังกล่าวไม่สอดคล้องกับขั้นตอนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและ
การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ซึ่งมีเนื้อหาจำกัดเสรีภาพในการดำเนินงานขององค์กร
เอกชน กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 33/2564 (8)
เมื่อวันอังคารที่ 27 กรกฎาคม 2564 เห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นประเด็นเกี่ยวกับเสรีภาพในการรวมกันเป็น
สมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น ความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ สิทธิและ
เสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพในความเป็นอยู่ส่วนตัว และเสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งได้รับ
การรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมีมติให้ศึกษาพระราชบัญญัติดังกล่าว
เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน กรณีร่าง
พระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ.

ในการนี้ กสม. ได้พิจารณาข้อเท็จจริง บทบัญญัติของกฎหมาย มาตรฐานสิทธิมนุษยชน เอกสาร
และความเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่าการดำเนินมาตรการของรัฐ
ต่อองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้ฯ ควรเน้นที่การส่งเสริมสนับสนุนและการพัฒนามากกว่าการควบคุมกำกับ
ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือ
หมู่คณะอื่น รวมทั้งสิทธิของบุคคลและชุมชนในการดำเนินการและการมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นและรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 42 และมาตรา 43 และ มาตรา 78 ประกอบมาตรา 257 (3) ที่กำหนดให้รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งสอดคล้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม และสิทธิในการเข้าไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานของรัฐ ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR)

ด้วยเหตุดังกล่าว กสม. ในคราวประชุม กสม. ด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 49/2564 (24) เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2564 จึงมีมติเห็นชอบข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง กฎหมาย กรณีร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้ฯ เพื่อเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปได้ดังนี้

1) ควรส่งเสริมสนับสนุนหลักการที่มุ่งเน้นให้เกิดการรวมกลุ่มของประชาชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ ดำเนินกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ช่วยเหลือประชาชนให้ได้รับโอกาส ความเสมอภาค ความเป็นธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย สาธารณะ การเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการส่งเสริมความเข้มแข็งให้ องค์กรภาคประชาสังคม โดยดำเนินการให้เป็นไปตามสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ได้รับการรับรอง และคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 42 มาตรา 43 มาตรา 78 และ มาตรา 257 (3) ตลอดจนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติเป้าหมายที่ 17

2) ควรทบทวนหลักการและเหตุผลที่มุ่งเน้นการควบคุมตรวจสอบและจำกัดเสรีภาพในการรวมกัน เป็นสมาคม ซึ่งกระทบต่อการตัดสินใจโดยอิสระและการดำเนินกิจกรรมที่ไม่แสวงหารายได้ ทั้งนี้ การดำเนิน กิจกรรมที่ไม่แสวงหารายได้ฯ ต้องไม่ถูกบังคับให้จัดตั้งหรือจดทะเบียน และการไม่จัดตั้งนั้นจะต้อง ไม่นำมาเป็นเหตุของการเพิกถอนองค์กรหรือดำเนินคดีอาญา แต่จะเป็นเพียงเหตุที่มีผลต่อการได้รับหรือ ไม่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากรัฐตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

3) ควรกำหนดความหมายคำว่า “องค์กรไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน” และขอบเขต การบังคับใช้กฎหมายแก่องค์กรดังกล่าวให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้กระทบต่อเสรีภาพในการรวมตัวกัน และไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่ไม่มุ่งแสวงหารายได้ฯ ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลาย

4) ควรพิจารณาตรวจสอบกฎหมายหรือระเบียบที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการควบคุมกำกับดูแลและตรวจสอบองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้ฯ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและ ไม่สร้างภาระเกินจำเป็น รวมทั้งควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน โดยไม่เปิดช่อง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจตามอำเภอใจหรือเลือกปฏิบัติ

5) ควรยกเลิกบทบัญญัติที่กำหนดโทษทางอาญากรณีการไม่จัดตั้งหรือไม่จดทะเบียนที่อาศัยเพียง การไม่จัดตั้งหรือไม่จดทะเบียนมาเป็นเหตุให้ต้องรับโทษทางอาญา ทั้งนี้ กรณีที่กฎหมายบัญญัติกำหนดให้เป็น ความผิดและมีโทษทางอาญา ควรต้องบัญญัติให้เห็นถึงการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและ

ศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นประกอบด้วย และพึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรงเท่านั้น

6) ควรควบคุมกำกับดูแลองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่มีความเสี่ยงที่จะสร้างผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือการกระทำผิดกฎหมาย โดยเฉพาะเจาะจงไม่ใช้การเหมารวม และควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้กระทบต่อองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้ฯ องค์กรอื่น ซึ่งมีเจตนาที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง

2. กสม. จับมือสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาค ขับเคลื่อนภารกิจด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิฯ ผ่านกลไกศูนย์ศึกษาและประสานงานฯ 12 แห่งทั่วประเทศ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เห็นความสำคัญของการขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ จึงได้ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในทุกภูมิภาคจัดตั้งศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ขึ้นมารวม 12 แห่ง เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน และได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึง โดยเมื่อวันที่ 2 – 3 ธันวาคม 2564 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นางปรีดา คงแป้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์ นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช และนายสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ประชุมหารือเกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนภารกิจด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ภายใต้ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ร่วมกับเจ้าหน้าที่และคณาจารย์จากศูนย์ศึกษาและประสานงานฯ ทั้ง 12 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับทราบสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ วางกรอบการดำเนินงาน ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานระหว่างศูนย์ศึกษาและประสานงานฯ ในแต่ละภูมิภาค

จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสำรวจสถานการณ์แต่ละภูมิภาคในเบื้องต้น พบว่า สถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมใช้และจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การขาดการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ ข้อพิพาทกรณีที่อยู่อาศัยที่ทำกินของประชาชนทับซ้อนที่ดินของรัฐ ปัญหาการไร้สิทธิและสถานะทางทะเบียนสิทธิในกระบวนการยุติธรรมจากการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคง และสิทธิแรงงาน

“นโยบายหลักประการหนึ่งในการทำงานของ กสม. ชุดปัจจุบัน คือ มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิฯ และได้รับการแก้ไขปัญหาอย่างทันที่ ดังนั้น การดำเนินงานในระดับภูมิภาคจึงเป็นภารกิจสำคัญภารกิจหนึ่งที่ กสม. มุ่งขับเคลื่อนให้เกิดการทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่ายทั้งสถาบันการศึกษา ภาครัฐ ภาคเอกชนและ

ภาคประชาสังคม เพื่อให้สามารถตอบโจทย์การส่งเสริมความรู้และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิได้อย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับบริบทปัญหาของแต่ละภูมิภาคซึ่งแตกต่างกัน” นายวสันต์ กล่าว

สำหรับศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค 12 แห่ง ซึ่งร่วมขับเคลื่อนงานกับ กสม. มีที่ตั้ง ณ สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ดังนี้ 1) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 3) มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 5) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 7) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 8) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 9) มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 10) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต 11) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี และ 12) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

9 ธันวาคม 2564